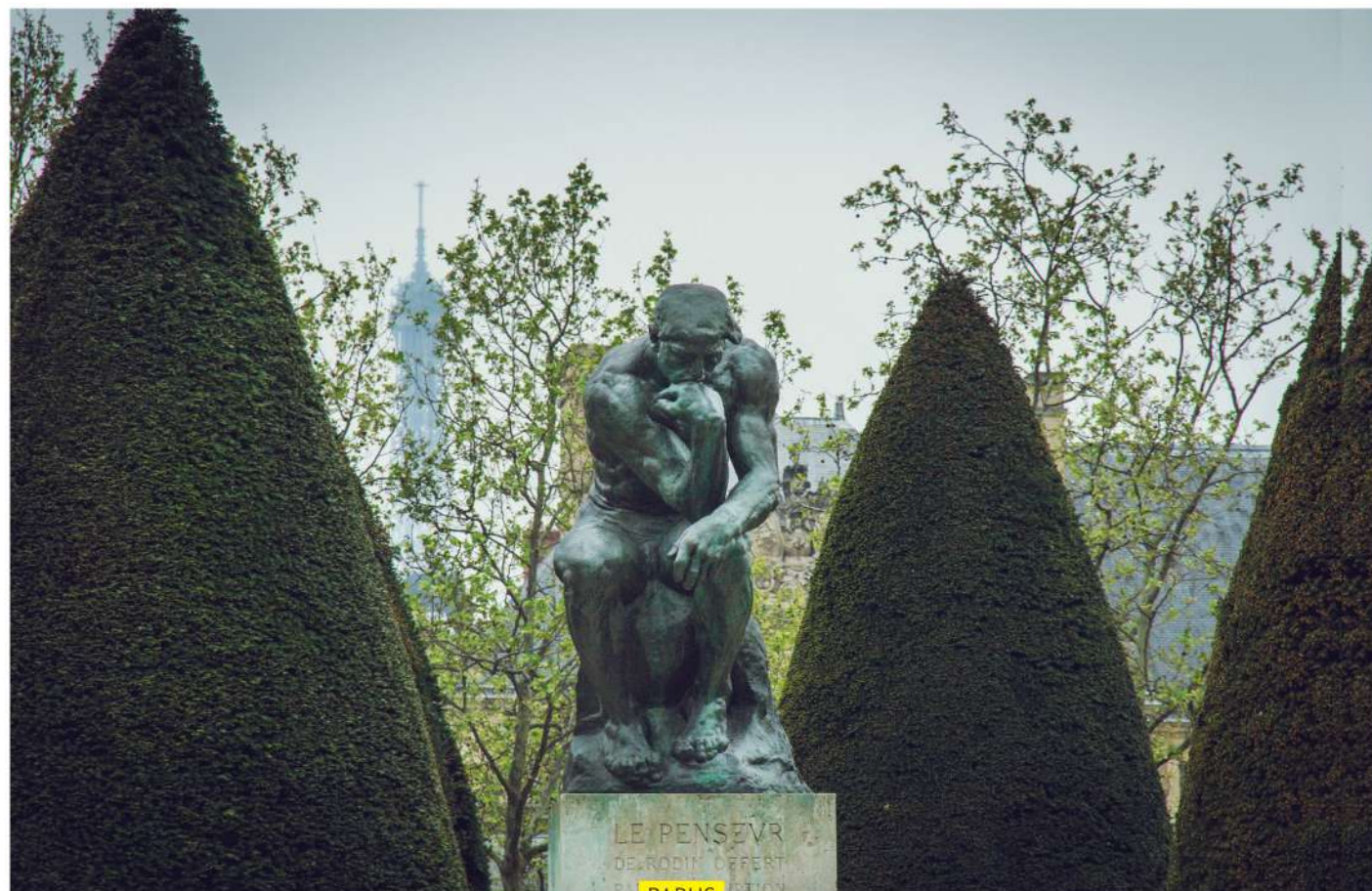


ALTIJD EEN BEETJE REIZEN



De nachttreinen verbinden de grootste Europese steden al meer dan honderd jaar met elkaar, terwijl de passagiers rustig indutten zonder nachtmerries over spitsdrukke en vertragingen. Onze man ging aan boord, hield halt in enkele Europese steden en spoorde daarna gewoon weer verder. **TEKST EN FOTO'S TEUN DE VOGHT**



PARIJS



GIDS

MET DE NACHTTREIN
DOOR EUROPA

1 BRUSSEL-PARIJS. Naar Parijs reizen blijft een verrassende ervaring in nabijheid. Je stapt in Brussel op de trein, rijdt even door een vlak groen landschap en gaat bij Gare du Nord de stad in. Het weer is somber en grijs. Vanuit Saint-Germain-des-Prés wandelen we door het 7de arrondissement naar het Musée de Rodin. Rodin koos zelf het vroeg 18de-eeuwse Hôtel Biron als laatste rustplaats voor zijn werken.

Naast de permanente collectie is het museum ook verantwoordelijk voor duizenden mallen van lichamen, armen en benen. 'We vinden nog altijd nieuwe combinaties die nu pas voor het eerst als één beeldhouwwerk worden samengevoegd', vertelt Clémence Goldberger, hoofd van de publiekswerking van het museum. 'Onze laatste ontdekking was in 2016, toen we eindelijk de juiste armen vonden bij het beeld *Aphrodite*.' In de tuin naast het museum staat het kleine beeldje van een naakte vrouw, sierlijk met de armen omhoog.

Veelbetekenend is de passage over Rodin uit Stefan Zweigs autobiografie *De wereld van gisteren*. Begin 20ste eeuw nodigt Rodin de jonge Zweig in Parijs uit om zijn atelier te bezoeken. Tussen de honderden

detailstudies van handen, armen, halzen en oren nam Rodin hem mee naar zijn laatste werk, dat onder vochtige doeken op een sokkel in het midden van de kamer stond. Samen keken ze naar het vrouwenportret, tot Rodin een spatel nam om de schouder nog een beetje bij te werken. Al snel ging de kunstenaar zo op in zijn werk dat hij Zweig niet meer opmerkte. 'Hij was mij totaal vergeten. Ik bestond niet meer voor hem. Alleen het werk, het beeld bestond voor hem en daarachter onzichtbaar het visioen van de totale volmaakt-hed.'

WANDELENDE CLICHÉS

Aan de andere kant van de tuin, tegenover de monumentale *Hellepoort*, kijkt *De denker* gefronst op ons neer. 'Op deze plek zie je in één oogopslag de geschiedenis van Parijs', vertelt Goldberger. In de verte steekt de Eiffeltoren boven het standbeeld uit. Ernaast blinkt de vergulde koepel van het 17de-eeuwse Hôtel des Invalides, gebouwd in opdracht van Louis XIV. Sommige clichés zijn er voor een reden. Een daarvan is over de kade wandelen langs de Seine. 's Nachts is Parijs opgeklaard, nu verlicht de zon de platanen. We hebben de kade voor ons alleen, hoewel de toeristenboten

volgepakt voorbijvaren. Elektrische steps zijn duidelijk het nieuwe ding in Parijs en zoemen en rammelen over de kasseien boven ons. Naast de – op dit moment nog intacte – Notre-Dame snuisteren we in de obligate boekenstandjes. Een slechtvalk jaagt vanuit haar torens hoog boven de hoofden een groepje duiven op. Zo houden we van Parijs.

2 PARIJS-VENETIË. 's Avonds stappen we in Gare de Lyon op de Italiaanse nachttrein van Thello. Wie 'restaurantwageng' zegt, denkt meteen aan gemoedelijk gerinkel van glazen, gedekte tafels, sfeerlampjes en heerlijk eten op Agatha Christie's Oriënt Express. Vandaag is een restaurantwageng een plek waar je nors bediend wordt op duur bier en diepvriespizza. Maar nog altijd zie je de zon vanuit je eigen coupé ondergaan, begeleidt het ritmische gedreun van de trein je door de nacht en wanneer je 's morgens het gordijn opziet, ben je in Italië. Na het ontbijt stopt de trein in het eindstation Venezia Santa Lucia en stappen we uit in een andere wereld.

Massatoerisme is lui en log. Het kruipt traag als een dikke brij door »



WIE 'RESTAURATIEWAGEN' ZEGT, DENKT AAN GEMOEDELIJK GERINKEL VAN GLAZEN, GEDEKTE TAFELS EN SFEERLAMPJES OP DE ORIENT EXPRESS

de straten en laat de kleine steegjes dichtslippen, om dan als een modderstroom over het San Marcoplein uit te lopen. Uit de massa klinkt opgewonden gekir. Selfiesticks steken als voelsprietten uit het eencellige organisme dat zich over de eeuwenoude stenen uitstrekt. Wij zijn geen toeristen, denken we, maar zijn net als die miljoenen anderen voor ons diep onder de indruk van Venetië. Hoe vaak je ook foto's en schilderijen van de Basiliek, de lagune en de wirwar van steegjes hebt gezien, niets kan het zien ervan evenaren.

VERDWALEN

Aan massatoerisme valt in Venetië nochtans makkelijk te ontsnappen. Je hoeft maar een zijstraatje of drie in te slaan en je wandelt bijna alleen door de straten. 'Iedereen die van buiten komt, moet erin verdwalen; de enige manier om haar te leren kennen', schrijft Cees Nooteboom in *Venetië*. Want hoe prachtig de kerken en de palazzi en hoe mooi de zon ook op de lagune schijnt, Venetië is een labyrint van smalle steegjes, vervalven gevels, groenzwart water, wapperend wasgoed en vreemde echo's. Een man zingt. Zijn hoed ligt enkele meters voor hem alleen op de straatstenen te wachten op wat kleingeld. Hij zingt niet goed, maar de eenzaamheid waarmee zijn armen naast

zijn lichaam wiegen is ontroerend. Langs Cannaregio gaan we naar Campo dei Gesuiti en wandelen verder over de Fondamente Nove. Met zicht op het dodeneiland San Michele gaan we helemaal door tot het oostelijke eiland Sant'Elena en eten we vis in het familierestaurant Osteria da Pampo.

Het is al laat als we op de vaporetto stappen. In het donker varen we over het pikzwarte water van het Canal Grande. De palazzi zijn sober verlicht en schaduwen dansen betoverend voorbij. We glijden onder de Rialtobrug en stappen af bij Ferrovia. We overnachten niet ver van het station in een rustige buurt. In bed luisteren we naar de geluiden van de stad. 'Wat je hoort zijn voetstappen, het vergeten geluid dat hoort bij een tijd zonder auto's, dat hier al eeuwen ononderbroken geklonken heeft', schrijft Nooteboom.

's Morgens worden we gewekt door de vuilnisophaling. Niet het lawaaierige gepiep en geronk, maar de poëtische middeleeuwse variant. Twee mannen lopen fluitend met een trekkar door de kleine straatjes en stoppen op de hoek bij Trattoria Ai Bari voor een snelle koffie. Wij doen even later hetzelfde, om daarna opnieuw een dag te verdwalen.

3 VENETIË - WENEN. 'Das ist grün' staat ter aanmoediging van onze transportkeuze op de wagon geschreven. De nachttrein van de Oostenrijkse maatschappij ÖBB is modern. De treinstewardess brengt ons naar de tweepersoonscouchette. We hebben zelfs een eigen badkamer-tje. Wanneer de trein met een zachte schok op gang komt, klinken we met prosecco en nemen afscheid van La Serenissima.

Het verschil is groot; van de kleine steegjes naar de grote keizerlijke lanen. Wenen is statig. Of misschien past erudiet beter bij deze stad. Of gewoon verwaand, dat kan natuurlijk ook. De Europese politieke en culturele geschiedenis is hier zo aanwezig dat je er duizelig van wordt.

Met de tram rijden we over de Ringstrasse; hoe kun je Wenen beter begroeten? Bij het Burgtheater wandelen we de stad in. We hebben met een gids afgesproken die ons in een paar uur wegwijs zal maken in het historische centrum van Wenen. Je moet iets van haar geschiedenis afweten, anders kun je weleens blijven hangen aan de kitsch en overdaad van deze stad. Langs het parlement wandelen we naar de Maria-Theresien-Platz, met de aartshertogin nog steeds op haar bronzen troon, de Heldenplatz en het keizerlijke »



WENEN



GIDS

MET DE NACHTTREIN
DOOR EUROPA

Hofburg. Als op aanvraag komen twee lipizzanerpaarden spierwit en met opgeheven hoofd uit de gebouwen van de Spaanse Rijkschool. 'Zo gezond de stamboom van de lipizzaners, zo slecht de genetica van de Habsburgse monarchie', lacht onze gids. Dode Habsburgers worden in drieën gedeeld. Hun hart komt in een urn in de Augustijnenkerk, hun ingewanden in de crypte in de Stephansdom, hun lichaam in sarcophagen in de Kapucijnercrypte.

KOFFIE EN OPERA

Come in for a kiss, staat buiten het Belvedere geschreven. Als je maar twee dagen in Wenen bent, bezoek je onvermijdelijk toch enkele van de must sees uit het zoveelste lijstje. Wie Wenen zegt, zegt Gustav Klimt en *De kus*. Langs de smartphones heen kijken we naar de in blinkend goud vervatte sensuele omarming. Als we moeten kiezen, maken toch de intense schilderijen van Egon Schiele in de zalen ernaast de meeste indruk. Wenen staat ook synoniem met koffiehuisjes. Sinds 2011 is de Weense koffiehuiscultuur opgenomen in de Unesco-lijst van immaterieel erfgoed. Na de herovering van Wenen op de Ottomanen vonden de Habsburgse soldaten zakken met geroosterde koffiebonen terug, iets wat ze daarvoor nog niet kenden.

Een van de officieren kreeg de bonen toegewezen en opende het eerste koffiehuisje van de stad. Zo gaat toch de legende. De Weense koffiehuisjes zijn iets bijzonders. Stefan Zweig beschreef ze als 'een soort democratische club, toegankelijk voor iedereen voor de prijs van een kop koffie, om urenlang te praten, schrijven, maar vooral om de oneindige stapel kranten en magazines door te nemen.' Het kost niet veel moeite om je hier honderd jaar terug in de tijd te wanen en de crème de la crème van Europa's intellectuelen rond een tafeltje te zien zitten, koffiedrinkend naast een stapel internationale kranten, verwickeld in een zware discussie.

's Avonds speelt in de Staatsopera *La bohème* van Puccini. Kaartjes zijn er niet meer, maar in mei, juni en september kun je buiten het operagebouw op de Karajan-Platz gratis naar de livescreening van de voorstelling kijken. '*La più divina delle poesie è quella, amico, che c'insegna amare!*' zingt Rodolfo. Samen met een honderdtal anderen zitten we op klapstoeltjes op het plein, luisteren met ingehouden adem en applaudisseren luid naar het scherm bij het laatste bedrijf. Gaat Wenen dan toch mee met zijn tijd?

EINDE

PRAKTISCH

- De prijzen voor nachttreinen lopen sterk uiteen, afhankelijk van het type slaapwagon. Wil je meerdere landen bezoeken, dan loont het de moeite om een Interrail Pass aan te schaffen. Met die pas moet je enkel nog de reservatiekosten van je treinrit betalen. www.interrail.eu
- De eenvoudigste treinverbinding van Parijs naar Venetië is de nachttrein van Thello (www.thello.com).
- Van Venetië naar Wenen reden we met de Nightjet van de ÖBB. De Oostenrijkse maatschappij werkt volop aan een uitgebreider aanbod van nachttreinen door Italië, Oostenrijk en Duitsland (www.nightjet.com).
- Van Wenen terug naar Brussel reden we overdag met de internationale trein.